

CAPITVLVM VNDEVICESIMVM

Lēctiō prīma (versūs 1-58)

Exercitium 1

1. Magister: "Sextus bonus discipulus est; nēmō discipulōrum meōrum _____ est quam ille: Sextus discipulus meus _____ est."
2. Magister: "Mārcus malus discipulus est; nēmō discipulōrum meōrum _____ est quam ille: Mārcus discipulus meus _____ est."
3. Sicilia īnsula magna est, _____ quam Corsica et Sardinia; Sicilia _____ hārum īnsulārum est.
4. Melita īnsula parva est, multō _____ quam Sicilia et Sardinia; Melita _____ hārum īnsulārum est.
5. Digitus quārtus _____ est quam digitus medius et _____ quam digitus quīntus, quī _____ est ex quīnque digitīs.
6. Ōstia est magnum oppidum, _____ quam Tūsculum, sed _____ quam Rōma.
7. Iūlius multōs servōs habet, _____ quam Cornēlius aut Fabius; ex tribus dominīs Iūlius _____ servōs habet.

Exercitium 2

1. Aemilia _____ Iūliū est; Iūlius _____ Aemiliae est.
2. Marītus et uxor sub eōdem _____ habitant.
3. Inter altās _____, quae tēctum sustinent, tria _____ stant.
4. Iūnō, _____ [= uxor] Iovis, est _____ mātrōnārum.
5. Venus dea _____ ac _____ est, neque _____ alia dea pulchrior est quam illa; _____ Veneris ab omnibus laudātur.
6. Venus et Cupīdō ab _____ invocantur.
7. Ante decem annōs Aemilia nōn _____, sed _____ erat, quae apud parentēs suōs in _____ Rōmānā habitābat.
8. Tunc Iūlius _____ vigintī duōrum annōrum erat.
9. Iuppiter 'Optimus Māximus' _____ [= appellātur].
10. In Capitōliō est _____ Iovis Optimī Māximī.
11. In Palātiō sunt domūs _____ [= magnae et pulchrae].
12. In _____ Rōmānum multī hominēs _____.

Exercitium 3

1. Cuius marītus est Iūlius? ...
2. Ubi sunt marītus et uxor et quid agunt? ...
3. Quōmodo sustinētur tēctum peristylī? ...
4. Quibus signīs peristylum ōrnātur? ...
5. Quae sunt Venus et Iūnō? ...
6. Cuius uxor est Iūnō? ...
7. Num Iuppiter bonus marītus est? ...
8. Cūr amantēs Venerem et Cupīdinem invocant? ...
9. Quot liberōs habent Iūlius et Aemilia? ...
10. Uter filius minor est, Mārcusne an Quīntus? ...
11. Quis est māximus liberōrum? ...
12. Quot annōs habet Iūlia? ...
13. Ante decem annōs ubi habitābat Aemilia? ...
14. Ubi est templum Iovis Optimī Māximī? ...
15. Estne Tūsculum oppidum māius quam Ōstia? ...
16. Quae est urbs māxima imperiī Rōmānī? ...

Cap. XIX

Lēctiō I

bonus -a -um
 melior -ius
 optimus -a -um
 malus -a -um
 pēior -ius
 pessimus -a -um
 magnus -a -um
 māior -ius
 māximus -a -um
 parvus -a -um
 minor minus
 minimus -a -um
 multī -ae -a
 plūrēs -a
 plurimī -ae -a

adulēscēns
 amantēs
 amor
 columna
 coniūnx
 convenire
 dea
 domus
 forum
 magnificus
 marītus
 mātrōna
 pulchritūdō
 signum
 tēctum
 templum
 ūllus
 uxor
 virgō
 vocāre

ūnus -a -um
 ūnum -am -um
 ūnius
 ūnō -ā -ō
 duo -ae -o
 duōs -ās -o
 duōrum -ārum -ōrum
 duōbus -ābus -ōbus
 trēs tria
 trium
 tribus

Lēctiō II

	(nunc)	(tunc)
	est	erat
	sunt	erant
[1]	-at	-ābat
	-ant	-ābant
[2]	-et	-ēbat
	-ent	-ēbant
[3]	-it	-ēbat
	-unt	-ēbant
[4]	-it	-iēbat
	-iunt	-iēbant
[1]	-ātur	-ābātur
	-antur	-ābantur
[2]	-ētur	-ēbātur
	-entur	-ēbantur
[3]	-itur	-ēbātur
	-untur	-ēbantur
[4]	-ītur	-iēbātur
	-iuntur	-iēbantur

beātus
 cotīdiē
 dīves
 dōnum
 flōs
 miser
 mittere
 pauper
 possidēre
 remittere
 tamen

Exercitium 4

1. Iūlius nōn du ___ filiās, sed ūn ___ filiam habet.
2. Cornēlius nōn du ___ filiōs, sed ūn ___ filium habet.
3. Cornēliō ūn ___ filius est, nōn du ___, neque eī du ___ filiae sunt, sed ūn ___ tantum.
4. Iūliō sunt tr ___ liberī: du ___ filiū et ūn ___ filia.
5. Iūlius est pater tr ___ liberōrum: du ___ filiōrum et ūn ___ filiae.
6. Māter in atrīō est cum tr ___ liberīs et du ___ ancillīs.
7. Iūlius ā du ___ servīs vehitur.
8. In peristylō sunt tr ___ signa: ūn ___ Cupīdinis, du ___ altera Iūnōnis et Veneris.
9. In peristylō sunt signa du ___ deārum et ūn ___ deī.
10. Signum Cupīdinis est minimum hōrum tr ___ signōrum (= ex hīs tr ___ signīs).
11. Via Aurēlia, Flāminia, Appia sunt tr ___ viae Italiae.
12. Via Appia longissima est hārum tr ___ viārum (= ex hīs tr ___ viīs).

Lēctiō secunda (versūs 59-88)

Exercitium 5

1. Sextus, filius Cornēliū, est discipulus probus, quī magistrō pār ___, bene comput ___, pulchrē scrib ___ neque in lūdō dorm ___.
2. Itaque Sextus saepe ā magistrō laud ___, numquam reprehend ___.
3. Ante vīgintī annōs Cornēlius, pater Sexti, ipse puer ___, quī Rōmae habit ___.
4. Tunc is discipulus tam probus ___ quam filius eius nunc ___.
5. Cornēlius magistrō pār ___, bene comput ___, pulchrē scrib ___ neque in lūdō dorm ___.
6. Omnia verba magistrī ā discipulō industriō aud ___.
7. Itaque Cornēlius saepe ā magistrō laud ___, numquam reprehend ___.
8. Mārcus et Titus discipulī improbī sunt, quī in lūdō dorm ___, male comput ___, foedē scrib ___ nec magistrō pār ___.
9. Itaque saepe ā magistrō reprehend ___ ac verber ___.
10. Ante vīgintī annōs Iūlius, pater Mārci, et Fabius, pater Titī, ipsi pueri ___, quī Rōmae habit ___.
11. Tunc ii discipulī tam improbī ___ quam filiī eōrum nunc ___.
12. Iūlius et Fabius male comput ___, foedē scrib ___, nec magistrō pār ___.
13. In lūdō Iūlius et Fabius aut dorm ___ aut clām ___ et rīd ___.
14. Vōx magistrī ab illīs discipulis nōn aud ___.
15. Iūlius et Fabius magistrum suum nōn tim ___, quamquam saepe ab eō reprehend ___ ac verber ___.
16. In illō lūdō magister ā discipulis nōn tim ___, sed discipulī improbissimī ā magistrō tim ___!

Exercitium 6

1. Pater Iūlii homō ___ [= pecūniōsus] erat.
2. Pater Aemiliae homō ___ erat, quī ūnam domum exiguam ___.
3. Aemilia Iūlium nōn amābat, sed ___ Iūlius multa ___ eī dabat et ___ [= omnī diē] epistulās ad eam scribēbat.
4. Aemilia dōna eius nōn accipiēbat, sed omnia ___.
5. Quī fēminam amat nec ab eā amātur nōn ___, sed ___ est.
6. Virī epistulās et rosās aliōsque ___ ad amīcās suās ___ solent.

Exercitium 7

1. Vivitne pater Iūlii? ...
2. Ubi habitābat pater Aemiliae? ...
3. Num Iūlius propter pecūniam Aemiliam amābat? ...
4. Cūr tunc miser erat Iūlius? ...
5. Quem virum Aemilia amābat? ...
6. Cūr misera erat Aemilia? ...
7. Cūr Crassus Aemiliam nōn amābat? ...
8. Quid Iūlius ad Aemiliam mittēbat? ...
9. Omniane dōna Iūlii ab Aemiliā remittēbantur? ...
10. Cūr Iūlius et Aemilia hodiē beātī sunt? ...

*Lēctiō tertia (versūs 89-153)***Exercitium 8**

1. Ante XX annōs Iūlius ipse malus discipulus erat, quī in lūdō aut dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ et aliās rēs ag _____.
2. Ergō Iūlius ā magistrō nōn laudā _____, sed reprehend _____ ac pūni _____.
3. Iūlius nihil disc _____, quamquam ā bonō magistrō docē _____.
4. Mārcus: "Num tū melior discipulus _____, pater, quam ego sum?"
5. Iūlius: "Ego discipulus multō melior _____ quam tū nunc es!"
6. Mārcus: "Nōnne tū in lūdō dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ et aliās rēs ag _____?"
7. Iūlius: "Ego numquam in lūdō dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ aut aliās rēs ag _____."
8. Iūlius: "Ego multum disc _____, quia ā bonō magistrō docē _____, neque ab eō reprehend _____ aut pūni _____, sed semper laudā _____."
9. Mārcus: "Sī numquam reprehend _____ aut pūni _____, sed semper laudā _____, certē ā malō magistrō docē _____!"
10. Ante XX annōs Iūlius et Fabius malī discipulī _____, quī in lūdō dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ et aliās rēs ag _____.
11. Itaque Iūlius et Fabius ā magistrō suō nōn laudā _____, sed reprehend _____ ac pūni _____.
12. Iī discipulī nihil disc _____, quamquam ā bonō magistrō docē _____.
13. Quīntus: "Num vōs meliōrēs discipulī _____ quam nōs sumus?"
14. Iūlius: "Nōs discipulī multō meliōrēs _____ quam vōs nunc estis!"
15. Quīntus: "Nōnne vōs in lūdō dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ et aliās rēs ag _____?"
16. Iūlius: "Nōs numquam in lūdō dormi _____ aut clāmā _____ et ridē _____ aut aliās rēs ag _____."
17. Iūlius: "Nōs multum disc _____, quia ā bonō magistrō docē _____, neque ab eō reprehend _____ aut pūni _____, sed semper laudā _____."
18. Quīntus: "Sī vōs numquam reprehend _____ aut pūni _____, sed semper laudā _____, certē ā malō magistrō docē _____!"

Exercitium 9

Exemplum: Fabius suum Lūcium filium vocat: "Venī, Lūcī, fili mī!"

1. Iūlius Cornēlium salutāt: "Salvē, Cornēl _____!"
2. Aemilia virō suō "Ō Iūl _____" inquit, "m _____ optime vir!"
3. Aemilia, cum frātrī Aemiliō epistulam scribit, sic finem facit: "Valē, Aemil _____, m _____ frāter optime!"
4. Aemilia: "Ō Quīnte, m _____ fil _____, doletne pēs?"

Lēctiō III

eram	erāmus
erās	erātis
erat	erant

[1, 2]

-bam	-bāmus
-bās	-bātis
-bat	-bant

[3, 4]

-ēbam	-ēbāmus
-ēbās	-ēbātis
-ēbat	-ēbant

[1, 2]

-bar	-bāmur
-bāris	-bāminī
-bātur	-bantur

[3, 4]

-ēbar	-ēbāmur
-ēbāris	-ēbāminī
-ēbātur	-ēbantur

-ius

-ī! (voc)

filius

filī!

meus

mī!

augēre
dē
dignus
ergā
gracilis
minuere
minus
opus esse
ōsculārī
plūs

Exercitium 10

1. Iūlius Aemiliae ōsculum dat = Iūlius Aemiliam _____.
2. Aemilia: "Amor meus _____ tē tempore nōn _____ [= minor fīt], immō vērō _____."
3. Iūlius semper _____ Aemiliā cōgitābat.
4. Aemilia: "Tū sōlus amōre meō _____ es, Iūli."
5. Aemilia mātrōna _____ [= tenuis] est quam virgō erat.
6. Aemilia nec minus nec _____ ēst quam _____ est [= necesse est].

Exercitium 11

1. Amorne coniugum tempore minuitur? ...
2. Quid Aemilia dicit? ...
3. Cūr rīdet Iūlius? ...
4. Cūr Crassus amōre Aemiliae dignus nōn erat? ...
5. Cūr Aemilia hodiē fēmina beāta est? ...
6. Quibus rēbus Aemilia cotīdiē dēlectātur? ...
7. Quōmodo Iūlius pulchritūdinem Aemiliae laudat? ...
8. Cūr Aemilia signum Veneris aspicit? ...
9. Estne Aemilia tam gracilis quam Venus? ...
10. Cūr Aemilia Iūlium virum stultum vocat? ...

*Lēctiō grammatica**Lēctiō grammatica (versūs 154-208)***Exercitium 12****Āctīvum**

tempus praesēns
tempus praeteritum

praeteritum

āctīvum

[1, 2] sing.	plūr.
1 -ba m	-bā mus
2 -bā s	-bā tis
3 -ba t	-ba nt
[3, 4]	
1 -ēba m	-ēbā mus
2 -ēbā s	-ēbā tis
3 -ēba t	-ēba nt

1. *Voca|t, vide|t, dīc|it, audi|t* tempus _____ est.
2. *Vocā|bat, vidē|bat, dīc|ēbat, audi|ēbat* est tempus _____.
3. Praeteritum: persōna tertia: [1, 2] -bat, -bant, [3, 4] -ēbat, -ēbant; persōna secunda: [1, 2] -_____, -_____, [3, 4] -_____, -_____; persōna p̄ima: [1, 2] -_____, -_____, [3, 4] -_____, -_____.

	Sing.	Plūr.	Sing.	Plūr.
4. Pers. 1	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
5. Pers. 2	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
6. Pers. 3	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
7. Pers. 1	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____
8. Pers. 2	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____
9. Pers. 3	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____

10. Praeteritum verbī esse: singulāris: pers. 1 *eram*, 2 *er* _____, 3 *er* _____; plūrālis: pers. 1 *er* _____, 2 *er* _____, 3 *er* _____.

Passīvum

11. *Vocā|bātur, vidē|bātur, dūc|ēbātur, audi|ēbātur* tempus _____ passīvī est.

12. Praeteritum passīvī: persōna tertia: [1, 2] -bātur, -bantur, [3, 4] -ēbātur, -ēbantur; persōna secunda: [1, 2] -_____, -_____, [3, 4] -_____, -_____; persōna p̄ima: [1, 2] -_____, -_____, [3, 4] -_____, -_____.

passīvum

[1,2] sing.	plūr.
1 -ba r	-bā mur
2 -bā ris	-bā minī
3 -bā tur	-ba ntur
[3,4]	
1 -ēba r	-ēbā mur
2 -ēbā ris	-ēbā minī
3 -ēbā tur	-ēba ntur

	Sing.	Plūr.	Sing.	Plūr.
13. Pers. 1	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
14. Pers. 2	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
15. Pers. 3	<i>vocā</i> _____	<i>vocā</i> _____	<i>vidē</i> _____	<i>vidē</i> _____
16. Pers. 1	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____
17. Pers. 2	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____
18. Pers. 3	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>audi</i> _____	<i>audi</i> _____